

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä 1 (24)
29.1.2013
Taltionumero
358
Diaarinumerot
1896 ja
1897/1/11

Asia Vesitalousasiaa koskevat valitukset

Valittajat 1. Hiitolanjoen Voima Oy, Helsinki, ja
2. Vantaan Energia Oy, Vantaa

Päätös, jota valitus koskee

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 9.5.2011 nro 11/0113/1

Asian aikaisempi käsittely

Itä-Suomen ympäristölupavirasto on päätöksellään 30.1.2009 nro 11/09/2 Kaakkois-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskuksen (TE-keskus) kalatalousyksikön hakemuksesta velvoittanut Hiitolanjoen Voima Oy:n tekemään selvityksen Ritakosken ja Kangaskosken voimalaitosten padot ohittavien kalateiden vaihtoehtoista, suunnitelmat kalateistä ja hakemukset kalateiden rakentamisesta Itä-Suomen ympäristölupavirastolle 31.1.2010 mennessä.

Vantaan Energia Oy:n on tehtävä selvitys Lahnasenkosken voimalaitoksen padon ohittavan kalatien vaihtoehtoista, suunnitelma kalatiestä ja hakemus kalatien rakentamisesta Itä-Suomen ympäristölupavirastolle 31.1.2010 mennessä.

Siihen saakka, kunnes edellä mainittujen hakemusten johdosta annettava päätös on saanut lainvoiman, Kangaskosken, Ritakosken ja Lahnasenkosken kalatalousvelvoitteiden osalta on voimassa Itä-Suomen ympäristölupaviraston 31.8.2001 antama päätös nro 51/01/2, jonka Vaasan hallinto-oikeus on pysyttänyt päätöksellään 1.8.2002 nro 02/0271/2.

Ympäristölupavirasto on perustellut ratkaisuaan seuraavasti:

Vesilain (264/1961) 2 luvun 22 §:n 4 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan ympäristölupavirasto voi hakemuksesta muuttaa kalatalousvelvoitetta ja kalatalousmaksua koskevia määräyksiä, jos olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet. Toisen virkkeen mukaan kalataloudellisesti epätarkoituksenmukaiseksi osoittautunutta velvoitetta voidaan lisäksi tarkistaa, jos velvoitteen kalataloudellista tulosta voidaan parantaa sen toteuttamiskustannuksia olennaisesti lisäämättä.

Edellä mainitun vesilain kohdan muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 266/1984 vp) on 4 momentin lisäyksen (ensimmäisen virkkeen) perusteluna todettu muun muassa, että "olosuhteet saattavat lupapäätöksen antamisen jälkeen muuttua. Kalanhoitovelvoite tai kalanhoitomaksu saattavat osoittautua ajan oloon epätarkoituksenmukaiseksi. Esimerkiksi kalatievelvoitteet eivät yleensä ole vastanneet tarkoitustaan. Lisäksi tutkimustieto ja teknistaloudelliset mahdollisuudet luovat edellytyksiä tarkoituksenmukaisten kalanhoitovelvoiteratkaisujen aikaansaamiseksi".

Olosuhteiden olennaiseksi muutokseksi on oikeuskäytännössä (esimerkiksi KHO 2004:98) katsottu kalojen elinolosuhteiden muutoksen, esimerkiksi veden laadun parantumisen, lisäksi myös kalastoa koskevan tiedon lisääntyminen.

Hiitolanjoen Ritakosken, Lahnasenkosken ja Kangaskosken voimalaitosten voimassa oleva kalatalousvelvoite on määrätty Itä-Suomen ympäristölupaviraston 31.8.2001 antamalla päätöksellä nro 51/01/2, jonka lopputuloksen Vaasan hallinto-oikeus on 1.8.2002 antamallaan päätöksellä pysyttänyt. Voimalaitosten omistajien on maksettava vuosittain yhteinen 5 000 markan (841 euron) suuruinen kalatalousmaksu. Päätöksellä on vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentin toisen virkkeen tarkoittamalla tavalla tarkistettu epätarkoituksenmukaiseksi osoittautunutta istutusvelvoitetta, jonka Viipurin lääninhallitus oli 26.4.1939 antamallaan päätöksellä asettanut voimalaitoksille. Velvoitteen toteuttamiskustannukset eivät tällöin merkittävästi lisääntyneet.

Olosuhteet Hiitolanjoella ovat muuttuneet viimeisen vuosikymmenen aikana. Hiitolanjoen kalakantojen tilaa on selvitetty sekä Suomen että Venäjän puolella. Selvitysten mukaan Hiitolanjoki on merkittävä Laatokan järvilohen lisääntymisjoki. Hiitolanjoen lohi on ainoa Suomen puolella tavattava luontaisesti lisääntyvä järvilohikanta. Hiitolanjoessa lisääntyy myös Laatokalle vaeltava järvitaimenkanta. Sivuvesistöissä on paikallisia taimenkantoja. Vuodesta 2003 lukien Laatokasta nousevan lohen on

todettu lisääntyvän luontaisesti myös Suomen puolella Kangaskosken alapuolella, mutta käytännössä Laatokasta Hiitolanjokeen vaeltavan lohen ja taimenen lisääntyminen tapahtuu nykyisin kuitenkin Venäjän puolella, koska Suomen puolella kalojen nousun estävän Kangaskosken voimalaitospadon alapuolella on hyvin vähän taimenen ja lohen lisääntymiseen soveltuvaa koskipinta-alaa. Nousuesteet Venäjän puolelta on kokonaan poistettu vuonna 2001, ja kaloilla on nykyisin vapaa nousumahdollisuus Suomen puolelle. Rakentamalla kalatiet Kangaskoskeen, Lahnasenkoskeen ja Ritakoskeen tulee kalojen nousu mahdolliseksi Suomen puolella oleville poikastuotantoon soveltuville alueille, jolloin lohikalojen luontainen lisääntyminen turvataan mahdollisimman hyvin Hiitolanjoen vesistössä. Voimalaitosten yläpuolella on kalataloudellisesti jo kunnostettu Silamusjoen Neuvosenkoski ja Haarakoski vuonna 1999, Tor-sanjoki vuonna 2002 sekä Hiitolanjoen Ali-Juvankoski ja Rapukoski vuonna 2007. Kangaskosken voimalaitoksen alapuolinen matalikko on kunnostettu vuonna 2005. Hiitolanjoen veden laatu voimalaitosten yläpuolella ei ole selvitysten mukaan este kalojen lisääntymiselle. Lisäksi viime vuosikymmeninä on luontaisesti lisääntyvän järvilohikannan suojellinen arvo noussut, mikä ilmenee muun muassa Suomea sitovista alkuperäisen luonnon säilyttämistä koskevista sopimuksista.

Edellä esitetyillä perusteilla ympäristölupavirasto on katsonut, että olosuhteet Hiitolanjoella ovat muuttuneet vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettulla tavalla olennaisesti. Siten on olemassa edellytykset muuttaa voimalaitoksille asetettua kalatalousmaksua. Kun TE-keskus on pyytänyt nimenomaisesti kalatievelvoitteen asettamista, tämän hakemusasian yhteydessä on tutkittavana, täytyvätkö muuttamisen edellytykset tältä osin. Vesilain 2 luvun 22 §:n 1 momentin mukaan kalastolle ja kalastukselle aiheutuvien vahinkojen ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi määrättävänä toimenpiteenä (kalatalousvelvoite) voi olla kalanistutus, kalatie tai muu toimenpide tai niiden yhdistelmä. Kalanistutus ei Hiitolanjoella ole tarkoituksenmukainen toimenpide, koska Hiitolanjoen ja sen sivuvesistöjen lohi- ja taimenkantoja ei ole viljelykierrossa ja erityisesti näiden alkuperäisten kalakantojen perinnöllisen monimuotoisuuden säilyttäminen edellyttää luontaisen lisääntymisen mahdollistamista.

Koska kalateiden rakentamisen vesilain mukaisten edellytysten täyttymisen voidaan ratkaista vasta sen jälkeen, kun käytettävissä ovat asianmukaiset selvitykset ja suunnitelmat, ympäristölupavirasto on velvoittanut Hiitolanjoen Voima Oy:n ja Vantaan Energia Oy:n voimalaitosten omistajina tekemään edellä päätöksen ratkaisuosassa sanotut selvitykset, suunnitelmat ja hakemukset.

Vastauksena esitettyihin muistutuksiin ympäristölupavirasto on lausunut muun muassa seuraavaa:

- - -

3. Vantaan Energia Oy:n huomautus, että olosuhteiden muutoksia voitaisiin tarkastella nyt vain 31.8.2001 annetun päätöksen jälkeiseltä ajalta, on hylätty. Tuolloin käsitelystä hakemuksesta annettua päätöstä nro 51/01/2 on perusteltu olosuhteiden muuttumisella, mutta kalatalousvelvoitteen muuttaminen on rajoittunut vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentin toisen virkkeen mukaisesti epätarkoituksenmukaisen velvoitteen tarkistamiseen lisäämättä sen toteuttamiskustannuksia. Päätöksen nro 51/01/2 oikeusvoima ei ole estänyt olosuhteiden muuttumisen tarkastelua myös 31.8.2001 edeltävältä ajalta, koska käsiteltävänä olevassa asiassa on ollut kyse tuon lainkohdan ensimmäisen virkkeen mukaisten kalatalousvelvoitteen muuttamisedellytysten tutkimisesta ja sen ratkaisemisesta, ovatko olosuhteet muuttuneet olennaisesti alkuperäisen velvoitteen antamisen jälkeen. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on sen vuoksi mahdollista ottaa huomioon jo ennen 31.8.2001 annettua päätöstä tapahtuneet olosuhteiden muutokset. Muilta osin on viitattu edellä olevaan ratkaisuun ja sen perusteluihin.

- - -

7. Hiitolanjoen Voima Oy:n muistutuksessa tehdyn hakemuksen hylkäämistä koskevan vaatimuksen osalta on viitattu edellä olevaan ratkaisuun ja sen perusteluihin. Kalatiehen tarvittavan vesimäärän korvaamista koskeva vaatimus on hylätty tässä asiassa tehtynä ennenaikaisena.

Ympäristölupaviraston soveltamat lainkohdat

Vesilaki (264/1961) 2 luku 22 § 4 momentti ja 22 c §, 21 luku 13 § ja 22 luku 2 §

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Vaasan hallinto-oikeus on, siltä osin kuin nyt on kysymys, hylännyt Hiitolanjoen Voima Oy:n ja Vantaan Energia Oy:n ympäristölupaviraston päätöksestä tekemät valitukset sekä Hiitolanjoen Voima Oy:n vaatimuksen oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Ajan kulumisen vuoksi hallinto-oikeus on pidentänyt valituksenalaisen päätöksen ratkaisuosassa Hiitolanjoen Voima Oy:lle asetettua määräaika 30.6.2012 asti ja Vantaan Energia Oy:lle annettua määräaika 30.6.2012 asti.

Hallinto-oikeus on perustellut valitusten hylkäämistä seuraavasti:

Asiaan sovellettava lainsäädäntö

Vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentin mukaan ympäristölupavirasto voi hakemuksesta muuttaa kalatalousvelvoitetta ja kalatalousmaksua koskevia määräyksiä, jos olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet. Kalataloudellisesti epätarkoituksenmukaiseksi osoittautunutta velvoitetta voidaan lisäksi tarkistaa, jos velvoitteen kalataloudellista tulosta voidaan parantaa sen toteuttamiskustannuksia merkittävästi lisäämättä.

Hakemus 17.4.2001

Kaakkois-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskus on hakemukseen oheistettuun vaelluskalojen luontaista lisääntymistä ja nousumahdollisuutta Hiitolanjoessa koskevaan selvitykseen viitaten lausunut, että Venäjän puolella suoritettut tutkimukset osoittavat Hiitolanjoen olevan merkittävä Laatokan järvilohen ja taimenen lisääntymisjoki. Syrjäkoskessa tehty rydön poisto ja padon osittainen purkaminen sekä viimeisenä toimenpiteenä tehdyt rajavyöhykkeen esteaidan muutostyöt ovat mahdollistaneet järvilohen ja taimenen nousun Suomen puolelle Kangaskosken voimalaitokselle saakka. Vuonna 2001 aloitetun Tacis-projektin puitteissa on muun muassa vahvistettu Hiitolanjoen lohikantaa ja tehostettu kalastuksen valvontaa. Suomen puolella on aloitettu kalaportaiden suunnittelu mainittujen voimalaitosten patojen yhteyteen. Metsä-Serla Oy:n Simpeleen tehtaiden tehostettu jätevesien käsittely on parantanut veden laatua. Hakemuksen mukaan on voitu perustellusti katsoa, että olosuhteet kalatalouden kannalta ovat olennaisesti muuttuneet. Esittämänsä perusteella hakija on pyytänyt, että Kangaskosken, Ritakosken ja Lahnasenkosken voimalaitosten kalataloutta koskevat määräykset muutetaan 56 000 marcan suuruiseksi kalatalousmaksuksi.

Itä-Suomen ympäristölupaviraston päätös 31.8.2001

Ympäristölupavirasto on vesilain 2 luvun 22 §:n 3 ja 4 momentin sekä 22 c §:n nojalla kumonnut Viipurin lääninhallituksen 26.4.1939 antaman päätöksen istutusvelvoitemääräyksen osalta ja muuttanut 12.10.1912 annetun Lahnasenkosken voimalan lupapäätöksen 6) kohdan, 23.3.1933 annetun Ritakosken voimalaitoksen lupapäätöksen 6) kohdan sekä Itä-Suomen vesioikeuden 6.6.1991 antaman Kangaskosken voimalaitoksen lupapäätöksen C. 4) kohdan kuulumaan seuraavasti:

"Kangaskosken, Ritakosken ja Lahnasenkosken voimalaitosten omistajan on vuosittain maksettava yhteinen 5 000 mk:n suuruinen kalatalousmaksu Kaakkois-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskuksen kalatalousyksikölle käytettäväksi kalakannan hoitoa tarkoittaviin toimenpiteisiin

voimalaitosten vaikutusalueella Hiitolanjoessa. Maksun käytöstä päätet-
täessä on kuultava Rautjärven kalastusalueetta. Maksu on suoritettava tä-
män päätöksen lainvoimaiseksi tuloa seuraavan vuoden alusta alkaen
vuosittain helmikuun kuluessa."

Ympäristölupavirasto on perustellut päätöstään muun muassa viittaamal-
la vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentin toiseen virkkeeseen ja siihen, että
hakemuksessa selostetut Venäjän tasavallan puolella toteutetut nousues-
teiden poistamiset ovat mahdollistaneet Laatokan järvilohen ja taimenen
nousun Suomen puolelle Kangaskosken voimalaitokselle saakka. Simpe-
leen tehtaiden tehostettu jätevesien käsittely on parantanut veden laatua.
Ympäristölupavirasto on katsonut olosuhteiden muuttuneen siten, että
Kangaskosken, Ritakosken ja Lahnasankosken voimalaitosten yhteinen
istutusvelvoite on tarkoituksenmukaista muuttaa vesilain 2 luvun
22 §:ssä tarkoitetuksi kalatalousmaksuksi. Hiitolanjoen kalataloudellisen
arvon parantuminen on saavutettavissa taloudellisimmin erilaisilla kala-
talousmaksulla tehtävillä toimenpiteillä, kuten esimerkiksi kalaportaiden
rakentamisella, kuin 26.4.1939 annetun päätöksen mukaisilla istutuksil-
la.

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 1.8.2002

Hallinto-oikeus on hylännyt Kaakkois-Suomen työvoima- ja elinkeino-
keskuksen vaatimuksen korottaa kalatalousmaksua. Päätöstä hallinto-
oikeus on perustellut sillä, että hakemus on tarkoittanut kalatalousvel-
voitteen muuttamista kalatalousmaksuksi ja maksun suuruuden tulee
perustua istutusvelvoitteen arvoon.

Hakemus 12.1.2007

Hakemuksen mukaan merkittävimmät Hiitolanjoen kalataloutta koskevat
muutokset ovat olleet kalakantoja koskevan tietouden lisääntyminen,
Venäjän puolella olevien noususteiden poistaminen, vesistöalueella teh-
dyt kalataloudelliset kunnostukset, vapaa-ajankalastuksen merkityksen
lisääntyminen sekä veden laadun paraneminen.

Hiitolanjoen kalakantoja koskeva tietous on lisääntynyt merkittävästi
viimeisen vuosikymmenen aikana. Selvityksissä on havaittu Hiitolan-
joen olevan erittäin merkittävä Laatokan järvilohen lisääntymisjoki. Hii-
tolanjoessa lisääntyy myös Laatokalle vaeltava järvitaimenkanta. Mikäli
vaelluskalojen nousu ohi Kangaskosken, Lahnasankosken ja Ritakosken
voimalaitosten mahdollistettaisiin, kasvaisi Suomen puolella oleva lohen
ja taimenen smolttituotantoon soveltuva koskipinta-ala nykyisestä 0,1
hehtaarista yli 2,75 hehtaariin. Hiitolanjoen ja sen sivuvesistöjen lohi- tai
taimenkantoja ei ole viljelykierrossa. Yleisesti tunnettu tosiasia on, että

paras keino säilyttää kalakantoja on turvata niiden luontainen lisääntyminen. Hiitolanjoella ja sen sivuvesistöissä on suoritettu kalataloudellisia kunnostuksia 1990-luvun lopulta lähtien. Silamusjoen kaksi koskialuetta ja Hiitolanjoen Uudensillankoski kunnostettiin vuonna 1999. Torsanjoen Hinkkasenkoski kunnostettiin vuonna 2002. Syksyllä 2005 kunnostettiin Kangaskosken voimalaitoksen alapuolinen matalikko. Hiitolanjoen ylimmät vapaat kosket (Ali-Juvankoski ja Rapukoski) kunnostetaan vuonna 2007.

Hiitolanjoen lisäksi järvihoitoa tavataan Suomessa alkuperäisesti vain Vuoksen vesistössä. Vuoksen vesistön järvilohikanta on nykyisin käytännössä kokonaan kalanviljelytoiminnan varassa, koska sen lisääntymisalueet ovat vähentyneet murto-osaan voimalaitosrakentamisen takia. Hiitolanjoen lohta voidaan siten pitää ainoana Suomen puolella tavattavana luontaisesti lisääntyvänä järvilohikantana.

Oikeudellinen arviointi ja johtopäätökset

Vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan kalatalousvelvoitetta ja kalatalousmaksua voidaan muuttaa, jos olosuhteet ovat oleellisesti muuttuneet.

Kyseisen pykälän säätämiseen liittyvän hallituksen esityksen (HE 266/1984 vp) mukaan olosuhteet saattavat lupapäätöksen antamisen jälkeen muuttua. Hallituksen esityksen mukaan pykälän tavoitteena ei ole jo annettuihin lupiin liittyvien kalanhoitovelvoitteiden yleisen tarkistamisen käynnistäminen, vaan mahdollistaa helpommin epätarkoituksenmukaisiksi osoittautuneiden kalanhoitovelvoitteiden ja -maksujen muuttaminen vastaamaan muuttuneita oloja. Edellä mainitun perusteella lupapäätöstä annettaessa vallitsevia olosuhteita tulisi verrata edellisen lupapäätöksen olosuhteisiin.

Vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentin toisen virkkeen mukaan tehtävän kalatalousvelvoitteen tarkistamisen perusteena on kalatalousvelvoitteen epätarkoituksenmukaisuus. Tällä perusteella muutos voidaan tehdä, jos velvoitteen kalataloudellista tulosta voidaan parantaa sen toteuttamiskustannuksia merkittävästi lisäämättä. Tällöin olosuhteiden ei tarvitse muuttua olennaisesti. Kalatalousvelvoite voidaan muuttaa sen epätarkoituksenmukaisuuden vuoksi.

Edellä selostettujen päätösten perusteluista ilmenee, että ympäristölupavirasto (2001) ja hallinto-oikeus (2002) ovat muuttaneet Hiitolanjoen voimalaitosten kalatalousvelvoitteita kalatalousmaksuksi sillä perusteella, että vanha velvoite ei ollut enää tarkoituksenmukainen eli vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentin toisen virkkeen perusteella. Kysymystä siitä,

ovatko olosuhteet mahdollisesti muuttuneet olennaisesti niin, että kalataloudellisia velvoitteita voitaisiin muuttaa mainitun 22 §:n 4 momentin ensimmäisen virkkeen perusteella, ei ole mainituilla päätöksillä ratkaistu.

Valituksenalaisen päätöksen perusteluissa mainittuja kalakantoja koskevan tietouden lisääntymistä, Venäjän puolella olevien noususteiden poistamista, vesistöalueella tehtyjä kalataloudellisia kunnostuksia, vapaa-ajankalastuksen merkityksen lisääntymistä sekä veden laadun paranemista voidaan pitää sellaisina muutoksina, joiden perusteella voidaan todeta Hiitolanjoen kalataloudellisten olosuhteiden olennaisesti muuttuneen verrattuna vuoden 1939 olosuhteisiin, jolloin laitoksien alkuperäisiin lupiin kuuluneet kalatievelvoitteet on muutettu istutusvelvoitteiksi.

Valituksenalaisen päätöksen perusteluiden mukaan kalateiden rakentamisen vesilain mukaisten edellytysten täytyminen voidaan ratkaista vasta sen jälkeen, kun on käytettävissä asianmukaiset selvitykset ja suunnitelmat. Näin ollen valituksenalaisella päätöksellä on ratkaistu, että Hiitolanjoen kalataloudelliset olosuhteet ovat vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentin ensimmäisen virkkeen tarkoittamalla tavalla muuttuneet niin olennaisesti, että kalatalousvelvoitteet voidaan sen perusteella muuttaa. Koska asiassa ei ole kuitenkaan käytettävissä kalateihin liittyviä suunnitelmia tai selvityksiä, päätetään kalatalousvelvoitteiden tarkempi sisältö vasta valituksenalaisen päätöksen ratkaisuosassa mainittujen suunnitelmien, selvitysten ja hakemusten valmistuttua.

Edellä mainituilla perusteilla hallinto-oikeus on katsonut, että Hiitolanjoen Voima Oy ja Vantaan Energia Oy on voitu vesilain säännösten nojalla velvoittaa tekemään suunnitelmat Ritakosken, Kangaskosken ja Lahnaskosken laitoksien ohittavien kalateiden vaihtoehtoista, suunnitelmat kalateistä ja hakemukset kalateiden rakentamisesta. Velvoitteiden määräaikoja on jatkettu ajan kulumisen vuoksi.

Hallinto-oikeuden soveltama oikeusohje

Vesilaki (264/1961) 2 luku 22 § 4 momentti

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

1. Hiitolanjoen Voima Oy on valituksessaan vaatinut, että hallinto-oikeuden ja ympäristölupaviraston päätökset kumotaan ja Hiitolanjoen Voima Oy:n omistamien Kangaskosken ja Ritakosken voimalaitosten lupiin sisältyneet kalatalousvelvoitteet pysytetään ennallaan. Yhtiölle hallinto-

oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut tulee määrätä Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousyksikön korvattavaksi laillisine korkoineen.

Yhtiö on uudistanut asiassa aikaisemmin lausumansa. Perustaessaan kalatievelvoitteen muuttamisen pelkästään Hiitolanjoen muuttuneisiin olosuhteisiin ympäristölupavirasto on jättänyt kokonaan arvioimatta tämän velvoitteen kustannusten kohtuullisuuden suhteessa siitä saatavaan hyötyyn. Päätöksessä ei myöskään ole vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentin mukaisesti otettu huomioon sitä, ettei kalatievelvoitteen muuttaminen saa lisätä sen toteuttamiskustannuksia merkittävästi.

Hallinto-oikeus on hylännyt äänestyspäätöksellään ympäristölupaviraston päätöksestä tehdyt valitukset. Hallinto-oikeus on todennut muun muassa, ettei valituksenalaisella päätöksellä ole vielä ratkaistu sitä, onko kalatalousvelvoitetta syytä määrätä muutettavaksi siten, että voimalaitosyhtiöt velvoitetaan rakentamaan kalatiet koskiin omalla kustannuksellaan, vaan että tämä kysymys tulee ratkaistavaksi vasta, kun kalateitä koskevat selvitykset ja suunnitelmat ovat valmistuneet. Samalla hallinto-oikeus on ilmeisesti myös tarkoittanut todeta, että kalatalousvelvoitteen muuttamisen kohtuullisuus yhtiöiden kannalta arvioidaan vasta tässä uudessa hakemusvaiheessa.

Pelkästään selvitys- ja suunnitteluelvoitteen asettaminen yhtiöille tarkoittaa merkittävästi suurempaa kustannusta kuin vuoden 2001 päätöksen mukainen kalatalousmaksu on.

Vuonna 2001 tehty ympäristölupaviraston päätös perustui nimenomaisesti Hiitolanjoen kalataloudellisten olosuhteiden olennaiseen muuttumiseen. Tämä seikka on todettu hallinto-oikeuden perusteluihinkin lainatussa vuoden 2001 päätöstekstissä, kun siinä todetaan Laatokan lohennoususteiden poistuminen Venäjän puolelta sekä joen veden laadun parantuminen tehostetun jätevesien käsittelyn seurauksena. Vuoden 2001 päätöksessä tarkoituksena on ollut kalatalousvelvoitteen muuttaminen ja määrällisesti huomattava korottaminen muuttuneiden olosuhteiden perusteella. Valituksenalainen päätös on perustunut samoihin olosuhdemuutoksiin, joiden perusteella kalatalousvelvoitetta arvioitiin vuoden 2001 päätöksessä. Voimalaitosyhtiöiden oikeusturvan kannalta on kestäväntöntä, että muutaman vuoden päästä samoilla olosuhdemuutoksilla perustellaan kalatievelvoitteen muuttaminen toisenlaiseksi kuin oikeusvoiman saavuttaneella vuoden 2001 ratkaisulla.

Asian käsittelyssä on toistuvasti tuotu esille väite, että Hiitolanjoella olisi jollain tavoin keskeinen merkitys viime vuosina uhanalaistuneen Laatokan lohennousun säilymisen kannalta. Nykyiset voimalaitokset ja padot

on rakennettu jo yli sata vuotta sitten, joten niillä ei voi olla osuutta Laatokan kalakannan heikkenemiseen viime vuosina. Juoksutuksia ja padoituksia ei ole muutettu voimalaitosten ja patojen rakentamisen jälkeen.

Laatokkaan laskee satoja jokia ja puroja, joiden keskivirtaama yhteensä on 2 322 m³/s Hiitolanjoen keskivirtaaman ollessa vain 8,8 m³/s eli alle 0,3 prosenttia järveen tulevasta virtaamasta. On perusteetonta syyttää Hiitolanjoen Suomen puoleisia voimalaitospatoja laatokanlohen kantojen heikkenemisestä. Keskeisiä syitä nykykehitykseen tulee etsiä Venäjän puolelta ja selvittää, millä toimenpiteillä tärkeimmissä Venäjällä sijaitsevilla Laatokkaan laskevilla mahdollisissa lohien kutuajoissa voidaan todella elvyttää laatokanlohen kantaa pidemmällä aikavälillä. Puolueettoman suomalais-venäläisen rajavesikomission olisi ennen Hiitolanjoen tilannetta pitänyt puuttua Suomen puolelta Laatokkaan laskevien muiden merkittävämpien jokien kalatalouskysymyksiin. Tällaisia ovat esimerkiksi Jänisjoki, jonka valuma-alueena on Suomen Karjala Ilomantsia myöten, ja Vuoksi vaikutusalueena koko Saimaan vesistö.

Hakemuksessa ja asian käsittelyn yhteydessä annetuissa lausunnoissa on todettu positiivisessa mielessä lohien kudun onnistuminen Kangaskosken alapuolella. Yhtiö on seitsemän vuoden ajan esittänyt Kangaskosken alapuolen kunnostusta ja pieni alue joesta kunnostettiin. Komission mukaan tulokset ovat lupaavia. Kunnostusta pitäisi kuitenkin jatkaa vielä kilometrin verran Venäjän rajalle saakka. Veden syvyys ja virtausnopeus ovat sopivia lohien kudulle. Alue riittäisi hyvin koko Suomen puolelle pyrkivien lohien lisääntymisalueeksi. Kalatien rakentamista vaativia tahtoja kiinnostavat kuitenkin voimalaitosten väliset suvannot, jotka ovat täynnä myrkyllistä elohopealla kyllästettyä nollakuitua. Kalojen pitäisi nousta kolmet korkeat kalaportaat ylös ja sen jälkeen navigoida ainoaan puhtaaseen sivujokeen. Kaikkien tiedossa olevien ohjekirjojen ja asiantuntijakannanottojen mukaan lohien nousu Hiitolanjoessa Kangaskosken yläpuolelle on epätodennäköistä ja kudun onnistuminen lähes mahdotonta.

Lehtikirjoitusten mukaan Hiitolanjoen pääjärven tila on heikko. Veden pilaantumisen lisäksi joen pohja on täynnä elohopeaa sisältävää nollakuitua jopa kuusi metriä paksuina kerroksina. Elohopean liukeneminen on jonkin verran pienentynyt, mutta sedimenteissä elävät pikku eliöt ovat elohopean kyllästämiä, minkä vuoksi hauet, ahvenet ja lohet on asetettu syöntikieltoon. Tilanne ei tule muuttumaan viranomaisten arvioiden mukaan vuosikymmeniin. Kaloissa on voimakkaita makuvirheitä, eivätkä paikkakuntalaiset syö Hiitolanjoesta saatuja kaloja. Esitetyt väitteet Hiitolanjoen veden laadun oleellisesta paranemisesta eivät ole uskottavia.

Rajavesikomission Suomen ryhmä toi vastineessaan esille ristiriitaisen näkemyksen siitä, että kalanviljelylaitoksen rakentaminen Hiitolanjoen Asilankoskeen olisi merkittävä positiivinen muutos Hiitolanjoen merkitykselle lohijokena. Seuraavalla sivulla komissio kuitenkin toteaa, että Suomen puolella kalanistutukset on poissuljettu vaihtoehto. Toisin sanoen vastineessa väitetään, että Venäjän puolella kalanistutuksilla on merkittäviä positiivisia vaikutuksia, mutta Suomen puolella vain kalatiet ovat tehokas keino Laatokan lohikannan ylläpitämiseksi.

Viranomaisten lausunnoissa on myös ristiriitaisella tavalla korostettu sitä, että vanhoissa alkuperäisissä Ritakosken ja Lahnasenkosken luvissa olleet kalatievelvoitteet olisivat syy muuttaa taas kalatalousvelvoitteita. Hakemuksen mukaan Kangaskosken lupaehtoihin vuodelta 1925 ei sisällynyt kalatievelvoitetta. Kun Kangaskoski on ensimmäinen Suomen puoleinen voimalaitos, olisi epätarkoituksenmukaista rakentaa sen takana oleviin laitoksiin kalatiet, jos Kangaskosken luvassa ei ole velvoitettu tekemään kalatietä.

Korkein hallinto-oikeus on antanut päätöksen 23.11.2004 taltionumero 2983 Kokemäenjoen kalatalousvelvoitteista. Päätöksen olosuhteet vastaavat Hiitolanjoen kalatalouskysymyksiä. Päätöksen mukaan kalateiden sijasta voidaan suorittaa kalanistutuksia tai muita toimenpiteitä, kuten määrätä kalatalousmaksu. Myös Hiitolanjoella tällä hetkellä voimassa olevaan lupaan perustuva kalatalousmaksu on oikea ja paras keino kalakantojen ylläpitämiseksi. Tarkoituksenmukaisinta on, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousyksikkö asiantuntijaviranomaisena arvioi, minkälaisiin toimenpiteisiin tämä maksu kohdistetaan, eikä toimenpidevelvoitteita aseteta voimalaitosyhtiöille, joilla ei ole tämän alan erityisosaamista.

Keskeisintä asiassa on se, ettei vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentin tarkoituksena ole jo annettuihin lupiin liittyvien kalatalousvelvoitteiden yleisen tarkistamisen käynnistäminen, vaan epätarkoituksenmukaisiksi osoittautuneiden velvoitteiden ja maksujen muuttaminen. Kalakantoja koskevan tietouden lisääntymistä, Venäjän puolella olevien nousuesteiden kokonaan poistamista, vesistöalueella tehtyjä kalataloudellisia kunnostuksia, vapaa-ajankalastuksen merkityksen lisääntymistä sekä veden laadun edelleen paranemista ei voida pitää yksistään sellaisina olosuhteiden olennaisina muutoksina, joiden perusteella voitaisiin asettaa velvollisuus laatia suunnitelmat kalateiden rakentamisesta.

Vaikka hallinto-oikeus ei ottanut kantaa vielä varsinaisen kalatalousvelvoitteen muuttamiseen eli kalateiden rakentamiseen, suunnittelu- ja hakemusvelvoitteen asettaminen ennakoi sitä, että Hiitolanjoen Voima Oy:lle tultaisiin myös määräämään varsinainen kalatien rakentamisvelvoite. Kalaportaiden rakentaminen tulisi aiheuttamaan yhtiölle

kohtuuttomia kustannuksia. Molempien yhtiön omistamien voimalaitosten osalta kalatien rakentamiskustannukset ja menetetty energia pääomittettuna nousevat yhteensä noin miljoonaan euroon, mikä on lähes tuhattakertainen summa verrattuna ympäristölupaviraston 31.8.2001 määräämään ja silloin kohtuulliseksi katsomaan kalatalousmaksun määrään. Yhtiö on ostanut voimalat täysin lainarahoituksella ja koko voimaloiden tuotto on mennyt lainan hoitokuluihin. Rahoitus- ja tuottokulujen vuoksi yhtiö on joutunut myymään Lahnasenkosken voimalaitoksen. Kangas- kosken ja Ritakosken kalateiden määrääminen yhtiön maksettavaksi tarkoittaisi todennäköisesti Hiitolanjoen Voima Oy:n ajautumista konkurssiin.

Voimalaitokset on hankittu yhtiön kehittämän ja patentoiman voimalaitos- ja turpiinitekniikan kokeilemista ja kehittämistä varten. Ennen niiden ostoa myyjä UPM-Kymmene Oyj neuvotteli kaupasta työvoima- ja elinkeinokeskuksen ja ympäristökeskuksen kanssa. Virastojen kanta oli, että joki on niin merkityksetön ja pohjasedimentit voimakkaasti myrkyllisiä, ettei valtiolla ole mielenkiintoa voimalaitosten ja vesialueen ostoon.

Jo kalatien selvittämis- ja suunnitteluvaiheen määräämistä koskevassa valituksenalaisessa päätöksessä on myös otettava huomioon, että kalatievalvoituksen asettamisella ja etenkin velvoitteella johtaa niihin korvauksetta kalateiden vaatima vesimäärä loukataan vesilain 8 luvun 10 b §:n säännöstä, jonka mukaan muutettaessa jälkikäteen pysyvän säännöstelyluvan ehtoja on luvan haltijalle aiheutuva mahdollinen säännöstelyhyödyn menetys korvattava. Samansisältöisesti on säädetty myös vesilain 2 luvun 29 §:ssä myöhemmin tehtävien kalakannan turvaamista koskevien toimenpiteiden osalta.

Yhtiö ei ole missään vaiheessa vastustanut kalateiden rakentamista Kangas- ja Ritakoskiin, jos sitä pidetään kalataloudellisesti perusteltuna. Ne tulee kuitenkin toteuttaa valtion varoin ja niin, että niihin johdettavasta vedestä maksetaan yhtiölle täysi korvaus.

2. *Vantaan Energia Oy* on valituksessaan vaatinut, että hallinto-oikeuden ja ympäristölupaviraston päätökset kumotaan ja työvoima- ja elinkeinokeskuksen hakemus hylätään. Toissijaisesti yhtiö on vaatinut, että määräaikoja muutetaan ajan kulumisen vuoksi siten, että suunnitelmien ja hakemuksen jättämiselle varataan yhden vuoden määräaika päätöksen lainvoimaiseksi tulosta alkaen.

Vantaan Energia Oy omistaa Lahnasenkosken vesivoimalaitoksen, joka on yksi kolmesta Hiitolanjoessa Suomen puolella olevasta voimalaitoksesta. Lahnasenkosken kalatalousvelvoitetta on käsitelty ympäristölupavirastossa ja hallinto-oikeudessa alle kymmenen vuotta sitten. Nyt

käsiteltävän asian vireillepanon syy ei ole olosuhteiden muuttuminen, vaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen tyytymättömyys vuoden 2001 kalatalousvelvoitteita koskevaan päätökseen. Työvoima- ja elinkeinokeskus on itsekin perustellut uutta hakemustaan sillä, että vuonna 2001 määrättiin liian pieni kalatalousmaksu ja kumottiin kalatievelvoite, eikä työvoima- ja elinkeinokeskus epähuomiossa valittanut päätöksestä.

Hallinto-oikeuden jäsenen äänestyslauseunnossa on todettu, että asiassa on tehty vuonna 2001 työvoima- ja elinkeinokeskuksen silloisen hakemuksen hylkäävä päätös. Nyt on kyse tämän negatiivisen päätöksen saavuttamasta oikeusvoimasta. Vuonna 2001 ratkaistussa asiassa työvoima- ja elinkeinokeskuksen hakemuksen tarkoituksena on ollut kalatalousvelvoitteen muuttaminen ja määrällisesti huomattava korottaminen olosuhteiden muutoksen takia vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentin ensimmäisen virkkeen nojalla. Annettu päätös on kuitenkin perustunut ainoastaan kalataloudelliseen epätarkoituksenmukaisuuteen, josta on säädetty vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentin toisessa virkkeessä. Olosuhteiden muutokseen perustuva vaatimus on näin ollen lainvoimaisesti hylätty vuonna 2001.

Nyt käsiteltävänä oleva valituksenalainen päätös ja siihen liittyvä hakemus perustuvat pääosin samoihin olosuhteiden muutoksiin kuin vuoden 2001 päätös. Kummassakin on kyse erityisesti Venäjän puolella olevien noususteiden poistumisesta, vedenlaadun paranemisesta sekä tehdyistä ja suunnitelluista kalataloudellisista kunnostuksista. Olosuhteiden muuttuminen vuodesta 1939 vuoteen 2001 on kertaalleen arvioitu, ja lainvoimaisesti todettu, että olosuhteet eivät ole muuttuneet. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen hakemuksessa on esitetty uudelleen samat olosuhteiden muutokset. Kun olosuhteiden muutoksiin perustuva vaatimus on kertaalleen lainvoimaisesti hylätty, ei samoja olosuhteiden muutoksia voida käyttää uudestaan perusteena kalatalousvelvoitteen muuttamista koskevassa asiassa. Vuoden 2001 päätös on saavuttanut oikeusvoiman erityisesti, koska kyse on viranomaisen käynnistämästä prosessista, jossa pyritään muuttamaan ja lisäämään yksityiselle taholle asetettavia velvoitteita. Tällaista asiaa ei voi saattaa vireille useita kertoja peräkkäin.

Vuonna 2001 ei kuitenkaan hylätty työvoima- ja elinkeinokeskuksen hakemusta kokonaan, vaan kalatalousvelvoitetta on muutettu. Tällöin aiempi istutusvelvoite muutettiin kalatalousmaksuksi. Koska kalatalousvelvoitetta on käsitelty vuonna 2001, päätöksen uudelleen muuttaminen on mahdollista vain, jos olosuhteet ovat muuttuneet olennaisesti vuodesta 2001.

Vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentin kahden eri virkkeen perusteella tehtäviä päätöksiä ei ole mahdollista erotella siten, että niiden pysyvyys ja oikeusvoima olisi erilainen. Muutetun velvoitteen pysyvyys ei voi

riippua siitä, onko velvoitteen muuttaminen perustunut olosuhteiden muuttumiseen vai kalataloudelliseen epätarkoituksenmukaisuuteen. Esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisun KHO 2004:98 kaltaisessa asiassa ei ole mahdollista asettaa velvoitteita eri asemaan sen perusteella, onko kalatalousvelvoitteen muuttaminen perusteltu olosuhteiden muuttamisella vai kalataloudellisella epätarkoituksenmukaisuudella. Pääsääntöisesti mikä tahansa vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentin mukainen päätös kalatalousvelvoitteen muuttamisesta johtaa siihen, että myöhempää lupapäätöstä annettaessa vallitsevia olosuhteita tulee verrata edellisen päätöksen aikana olleisiin olosuhteisiin.

Kalatalousvelvoitetta koskevan päätöksen pysyvyys ei ratkea sillä perusteella, onko päätös perustunut olosuhteiden muuttumiseen vai kalataloudelliseen epätarkoituksenmukaisuuteen. Lahnasenkosken tapauksessa vuoden 2001 menettelyssä oli kyse hakemuksen ja asiassa annetun päätöksen mukaan kalatalousvelvoitteen muuttamisesta vesilain 2 luvun 22 §:n perusteella. Prosessin lainvoimaiseksi tullut lopputulos oli, että Lahnasenkosken aiempi istutusvelvoite kumottiin ja kalatievelvoite muutettiin kalatalousmaksuksi, jonka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi päätöksen perustelujen mukaan käyttää esimerkiksi kalaportaan rakentamiseen. Asiassa tarkasteltiin laajasti laitoksen kalataloudellisia velvoitteita ja erityisesti sitä, miten kalatalousvelvoitetta tulee muuttaa sen takia, että järviolohi voi nousta Suomen puolelle ja missä määrin voimalaitosten omistajien tulee osallistua mahdollisen kalatien kustannuksiin. Tämän harkinnan perusteella vuonna 2001 annettiin päätös uudesta kalatalousvelvoitteesta, jota voi muuttaa vain, jos olosuhteet muuttuvat tästä olennaisesti. Asian luonnetta ei muuta toiseksi se, että määrätävän kalatalousmaksun ei vuonna 2001 katsottu voivan ylittää vuonna 1939 määrätyn istutusvelvoitteen kustannuksia. Lakiin perustumaton uusi samaa asiaa koskeva hakemus ei edesauta Hiitolanjoen sinänsä kannatettavaa kalataloudellista kehittämistä.

Itä-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupavastuualue on ilmoittanut, ettei se anna lausuntoa valitusten johdosta.

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on lausunnossaan esittänyt, ettei hallinto-oikeuden ja ympäristölupaviraston päätösten muuttamiselle ole perusteita. Vuoksen vesienhoitosuunnitelmassa ja siihen liittyvässä toimenpideohjelmassa Hiitolanjoki-Kokkolanjoki on nimetty voimakkaasti muutetuksi vesimuodostumaksi, jonka ekologista tilaa voidaan merkittävästi parantaa muun muassa tietyillä hydro-morfologisilla kunnostustoimenpiteillä. Kalan nousumahdollisuuden turvaamista on joen ekologisen tilan parantamiseksi pidetty toimenpideohjelmassa erityisen tarpeellisena.

Imatran seudun ympäristölautakunta on lausunnossaan esittänyt, että valitukset hylätään. Hiitolanjoki on yksi niistä harvoista ellei peräti ainoa joki, jossa luonnonvarainen laatokanlohi pääsee nousemaan Suomen puolelle ja lisääntymään siinä. Luonnonvaraisen lohien elinolosuhteiden ja lisääntymisen edistämisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että kalatiet toteutetaan.

Hiitolanjoki-yhdistys ry on selityksessään esittänyt, että monet asiantuntijat ovat todenneet Hiitolanjoen yhdeksi tärkeimmistä jäljellä olevista laatokanlohen lisääntymisjoista. Kalatiehakemus ei ole voimayhtiöihin kohdistuva syytös laatokanlohen kantojen heikkenemisestä, vaan kysymys on tosiasiallisen ongelmatilanteen, vaelluskalojen nousun esteiden, poistamisesta Suomen puolella kalatieratkaisujen avulla. Hiitolanjoen kohdalla tämä on ratkaisevaa paitsi sen muihin Laatokkaan laskevien jokien vertailukelpoisuuden takia, myös jo aiemmin vaelluskaloille kunnostettujen Hiitolanjoen latvavesien toistaiseksi osin hyödyntämättömän poikastuotantopotentiaalini käyttöön saamiseksi. Nämä tekijät, yhdistettynä suomalaisen kalatalousviranomaisen ja muiden Hiitolanjoen monipuolista hyödyntämistä edistävien toimijoiden vaikutusmahdollisuuksiin Suomen puolella sekä luonnonsuojelullisiin arvoihin ja tulevaisuuden alueellisiin (kalastus)matkailullisiin mahdollisuuksiin, ovat asiaan kuuluvia perusteita edellyttää kalateitä kyseessä oleviin Hiitolanjoen vesivoimalaitoksiin.

Hiitolanjoen kalastossa on havaittu myytäväksi kelpaavan kalan elohopeapitoisuuksia ylittäviä mittausarvoja. On kuitenkin virheellistä väittää, että Hiitolanjoen lohi olisi asetettu syöntikieltoon tai että kaloissa olisi voimakkaita makuvirheitä, jonka vuoksi paikkakuntalaiset eivät syö Hiitolanjoesta saatuja kaloja. Kangaskoskelta edelleen toisinaan saaliiksi saatavat kookkaat lohet ovat olleet lähes kuusikiloisia.

Valituksissa pyritään yhtenevästi osoittamaan, että Hiitolanjoen olosuhteiden olennaista muutosta ei ole tapahtunut ja että mahdollisten olosuhteiden olennaisten muutosten kattava arviointi olisi tapahtunut jo vuoden 2001 päätöksen yhteydessä.

Yhdistys on toimittanut jo vuonna 2008 Itä-Suomen ympäristölupavirastolle muistion Hiitolanjoen muuttuneista olosuhteista ja havaintoja laatokanlohesta. Muistiossa on todettu Hiitolanjoen muuttuneet olosuhteet (muutokset veden laadussa, kulkuesteiden poistaminen, kalataloudelliset kunnostukset, lisääntynyt virkistyskäyttö, lisääntynyt kalatietous) ja esitetty yhdistyksen käytettävissä olleet Hiitolanjoen nousukalahavainnot vuosilta 1997–2008.

Valituksissa ei ole olosuhteiden muutoksena otettu huomioon lisääntynyttä virkistyskäyttöä eikä lisääntynyttä kalatietoutta. Systemaattisen seurannan myötä kalatietous on lisääntynyt vuoden 2001 jälkeen ja

kokemuksia emokalapyynnistä ja ylisiirroista on saatu esimerkiksi LOHI Laatokalta latvavesille -hankkeessa vuonna 2007. Nämä ovat merkittäviä muutoksia vuoden 2001 jälkeisessä tilanteessa.

Rautjärven kalastusalue on selityksessään esittänyt, että valituksissa ei ilmennyt mitään uutta. Laatokasta nousevat lohikalat eivät ole syömäkeltottomia eikä niitä ole asetettu syöntikieltoon. Kaloissa ei ole makuvirheitä. Rautjärven kalastusalue suosittaa kylteillä vapauttamaan laatokanlohen pyynnin yhteydessä sen uhanalaisuudesta johtuen, mutta useimmiten ne kuitenkin päätyvät pyytäjän ravinnoksi.

Hellekesä 2010 verotti taimenkantaa voimalaitosten yläpuolella Silamus- ja Torsanjoessa. Jos nousevilla kaloilla on mahdollisuus päästä voimalaitosten ohi yläpuolisille jokialueille, tilanne korjautuisi nopeasti syönnösvaelluksella Laatokassa olevilla kaloilla. Nyt alkuperäistä taimenkantaa ei ole saatavilla eikä palautumista voi nopeuttaa istutuksilla, minkä vuoksi tilanne palautuu normaaliksi hitaasti. Rautjärven kalastusalue on vaatinut, että kalatiet toteutetaan pikaisesti.

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousyksikkö on lausunnossaan esittänyt, että valituksissa ei ole esitetty mitään sellaista, minkä perusteella hallinto-oikeuden antamaa päätöstä pitäisi muuttaa muutoin kuin suunnitelmien ja hakemuksen jättämisen määrääjän suhteen, joka voisi olla vuosi päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Yhteisen suomalais-venäläisen rajavesistöjen käyttökommision Suomen ryhmä on vastineessaan esittänyt, että valituksissa ei ole esitetty uusia perusteita. Keskeiseksi kysymykseksi nousee edelleen se, ovatko kalataloudelliset olosuhteet muuttuneet Itä-Suomen ympäristölupaviraston 31.8.2001 antaman päätöksen jälkeen siinä määrin, että kalatalousvelvoitetta voidaan tarkistaa kalatalousviranomaisen hakemuksen mukaisesti.

Komission Suomen ryhmä on osoittanut sekä silloiselle Itä-Suomen ympäristölupavirastolle että hallinto-oikeudelle, että rajavesistönä toimivan Hiitolanjoen kalataloudellisissa olosuhteissa on tapahtunut olennaisia muutoksia. Komission Suomen ryhmä on esittänyt kuusi sellaista olosuhteiden muutosta joen kalataloudellisissa olosuhteissa, jotka ovat tapahtuneet vuoden 2001 jälkeen. Itä-Suomen ympäristölupavirasto on pitänyt niitä merkityksellisinä ja käyttänyt niitä päätöksensä perusteluina. Hiitolanjoen kalataloudelliset olosuhteet ovat vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentin ensimmäisen virkkeen tarkoittamalla tavalla muuttuneet niin olennaisesti, että kalatalousvelvoitteet voidaan sen perusteella muuttaa.

Suomen vesilainsäädännön tavoitteena on täysi kalataloudellinen kompensatio haitoista ja vahingoista, johon liittyy lupapäätösten kalatalousvelvoitteita koskevien lupaehtojen tarkistaminen lupapäätöksen oikeusvoiman estämättä. Vastaavasti Suomen ja Venäjän välisen rajavesistöjä koskevan sopimuksen (SopS 25/1965) 3 artiklan mukaan valtavyölyä on pidettävä auki muun muassa kalan kulkua varten. Tällöin erityisen merkittävänä olosuhteiden muutoksena voidaan pitää sitä, että vuodesta 2003 lähtien on voitu tutkimuksin todeta Laatokasta nousevan lohen lisääntyvän luontaisesti myös Suomen puolella Kangaskosken alapuolella. Tämä olennainen muutos ei ole voinut olla tiedossa vielä vuonna 2001. Tämä lohen luontaisen joessa nousemisen ja lisääntymisen käynnistyminen yhdessä kalan noususteiden poistamisen, kalataloudellisten kunnostusten, veden laadun edelleen parantumisen, vapaa-ajan kalastuksen merkityksen lisääntymisen sekä Venäjän Federaation käynnistämän uuden elvytysohjelman kanssa muodostavat Laatokan ja Äänisen lohikantojen pelastamista koskevan uuden perustan kalatieratkaisulle. Ohjelma sisältää tarpeen rakentaa kalanviljelylaitos Hiitolanjoen alueen lähetyville. Siten kysymys ei ole enää samoista olosuhteista kuin vuonna 2001.

Lainsäätäjä ei ole asettanut olosuhteiden muutokselle aikarajoja, vaan ne voivat tapahtua lyhyessäkin ajassa. Vuoden 2001 ympäristölupaviraston päätöksen perustelujen mukaan kalatievelvoitteen muuttamiseksi kalatalousmaksuksi riitti veden laadun parantuminen ja Venäjän puolelta poistettu noususte. Nyt on kysymyksessä kokonaan uusi tilanne tapahtuneiden merkittävien muutosten takia. On myös otettava huomioon, että Hiitolanjoelle on voitu asettaa velvoite kalatien rakentamiseen ja sitä varten tarpeellisen vesimäärän luovuttamiseen Viipurin lääninhallituksen päätöksellä 23.3.1933.

Hiitolanjoen Voima Oy on pitänyt ristiriitaisena komission Suomen ryhmän näkemystä, jonka mukaan Asilankoskeen rakennettava kalanviljelylaitos merkitsisi sitä, että "Venäjän puolella kalanpoikasistutuksilla on merkittäviä positiivisia vaikutuksia, mutta Suomen puolella vain kalatiet ovat tehokas keino Laatokan lohikannan ylläpitämiseksi". Käsitys on virheellinen, koska Hiitolanjoelle rakennettava kalanviljelylaitos on suunniteltu juuri heikossa tilassa olevien lohikalakantojen elvytyksessä tarvittavia tuki-istutuksia varten, joita tehdään varsinkin lohikantojen elvytyksen alkuvaiheessa. Lohikantojen elvytyksen toinen ja välttämätön osa on lisääntymisjokien kalataloudellinen kunnostaminen luonnonlisääntymisen mahdollistamiseksi. Laitoksessa tuotetuilla poikas- ja mäti-istutuksilla saadaan lisätyksi joessa kasvavien lohien määrää istuttamalla niitä myös nyt tyhjillään oleviin koskiin. Laatokkaan suuntautuvan syönösvaelluksen jälkeen ne voivat rakennettavien kalateiden kautta nousta kudulle myös Suomen puolelle kunnostetuille entisille lisääntymisalueille. Viime vuosien kokemus on osoittanut, että luonnonlisääntymisen aikaan saaminen ja turvaaminen ovat ehdoton edellytys lohikalakannan

elpymiselle ja sen monimuotoisuuden säilymiselle. Eräs aivan viime vuosien havainto ja tietämyksessä tapahtunut muutos on myös se, että luonnonmukaiset ohitusuomat voivat toimia paitsi kalateinä, myös lohien ja taimenen lisääntymisalueina. Tällä hetkellä Laatokkaan tuotetut istukkaat joudutaan Venäjällä tuomaan riskialttiisti satojen kilometrien päästä Venäjän Vienan Karjalan Kemin kalanviljelylaitokselta.

Komissio tarkastelee paitsi varsinaisia rajajokia myös rajan läheisyydessä olevien vesistöjen kalastuskysymyksiä laajemminkin. Tämän takia komission suomalaiset ja venäläiset kala-asiantuntijat ovat useaan otteeseen todenneet, että Laatokan alkuaan yli neljästäkymmenestä järvilohen kutujoesta on säilynyt noin kymmenen ja niistä juuri Hiitolanjoki on tärkeimpiä, jollei tärkein. Jänisjärveen laskevan Jänisjoen lohikanta ei ole Laatokan kantaa.

Komission Suomen ryhmä on katsonut, ettei hallinto-oikeuden päätöstä ole tehtyjen valitusten johdosta perusteita muuttaa.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupavastuualue on ilmoittanut, ettei sillä ole asiasta uutta lausuttavaa.

Hiitolanjoen Voima Oy on vastaselityksessään muun ohella esittänyt, että selityksissä ja lausunnoissa on uusina asioina tuotu esille tulevaisuudessa mahdollisesti tapahtuvia asioita, joilla ei tulisi olla merkitystä nyt annettavassa ratkaisussa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on viittänyt lausunnossaan vasta tulevaisuudessa mahdollisesti tapahtuviin vesiolosuhteiden muutoksiin, joita voidaan saada aikaan muun muassa tiettyillä hydro-morfologisilla kunnostustoimenpiteillä. Samoin Hiitolanjoen yhdistys ry on vedonnut vasta tulevaisuudessa tapahtuviin seikkoihin, kuten suomalaisen kalatalousviranomaisen ja muiden Hiitolanjoen monipuolista hyödyntämistä edistävien toimijoiden vaikutusmahdollisuuksiin Suomen puolella sekä luonnonsuojelullisiin arvoihin ja tulevaisuuden alueellisiin (kalastus)matkailullisiin mahdollisuuksiin. Yhdistyksen kannanotto siitä, että voimayhtiö on haluton yhteistyöhön, on väärä.

Rautjärven kalastusalueen esille ottamalla hellekesällä 2010 ei voida perustella vaatimusta, että Hiitolanjoen Voima Oy:lle aiheutettaisiin kohtuuttomia uusia kustannuksia. Myöskään ei ole perusteltu, miten kalatien suunnitteleminen ja hakemus ehkäisisivät jatkossa kalojen hellekuolemat vesistöissä. Kalatalousmaksulla voidaan paremmin saada aikaan vaikutuksia tulevaisuuden hellekuolemien varalle. Kalatalousmaksu on tarkoituksenmukaisempi kuin kalanistutus, koska Hiitolanjoen kalataloudellisen arvon parantaminen on saavutettavissa taloudellisemmin erilaisilla kalatalousmaksuilla tehtävissä olevilla toimenpiteillä. Mikään muu velvoite ei voi olla tarkoituksenmukaisempi kuin rahasuoritus, sillä tällöin hakija voi itse päättää, mitä se haluaa korvaussummalla tehdä kalakanan parantamiseksi.

Mikäli yhtiön valitusta ei hyväksytä ja hallinto-oikeuden ratkaisu jää voimaan, tulee ajan kulumisen vuoksi asetettua määräaika muuttaa siten, että suunnitelmien tekemiselle ja hakemuksen jättämiselle varataan yhden vuoden määräaika päätöksen lainvoimaiseksi tulosta alkaen.

Vantaan Energia Oy on vastaselityksessään muun ohella esittänyt, että Yhteisen suomalais-venäläisen rajavesistöjen käyttökommision Suomen ryhmän vastineessa on viitattu rajavesistösopimukseen ja sen 3 artiklaan. Sopimuksen 3 artikla ei kuitenkaan velvoita avaamaan jo rakennettuja rajavesistöjä kalan kulkua varten, vaan kalan kulkua varten tarpeellisista toimenpiteistä on säädetty 15 ja 16 artikloissa. Eräiden lohi- ja siikapi-toisten rajavesistöjen osalta on määrätty, että milloin kalaväylä padolla tai muutoin tulee suljetuksi, on asianomaisen huolehdittava siitä, että kalakannan säilyminen tarkoituksenmukaisilla toimenpiteillä turvataan. Muiden rajavesistöjen, kuten Hiitolanjoen osalta viitataan yksiselitteisesti voimassa olevan kansallisen lainsäädännön määräyksiin. Rajavesisopimuksella ei näin ollen ole asiassa tulkintavaikutusta, vaan asia ratkaistaan yksinomaan vesilain perusteella.

Rajavesikommision mukaan Suomen vesilain tavoitteena olisi täysi kalataloudellinen kompensatio, johon liittyisi lupapäätösten kalatalousvelvoitteita koskevien lupaehtojen tarkistaminen lupapäätöksen oikeusvoiman estämättä. Hallintopäätösten oikeusvoima ja pysyvyys on kuitenkin Suomen oikeusjärjestelmässä lähtökohta. Vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentissa on säädetty eräistä poikkeuksista tähän päätösten pysyvyyteen kalatalousvelvoitteiden osalta. Näitä poikkeuksia ei ole syytä tulkita laajentavasti.

Erityisen keskeisenä olosuhteiden muutoksena rajavesikommisio on pitänyt sitä, että vuodesta 2003 lähtien on voitu tutkimuksin todeta Laatokasta nousevan lohen lisääntyvän luontaisesti Suomen puolella myös Kangaskosken alapuolella. Kuitenkin jo vuonna 2001 on ollut tiedossa, että järvilohi nousee Kangaskosken alapuolelle. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen 17.4.2001 päivätyn hakemuksen ja 31.8.2001 annetun ympäristölupaviraston päätöksen mukaan olennaista on vuonna 2001 ollut, että "Venäjän tasavallan puolella toteutetut noususteiden poistumiset ovat mahdollistaneet Laatokan järvilohen ja taimenen nousun Suomen puolelle Kangaskosken voimalaitokselle saakka". Vuoden 2001 jälkeen on ainoastaan saatu varmistus sille, että Kangaskosken alapuolinen alue sopii järvilohen lisääntymiselle. Tällä varmistuksella ei ole merkitystä sen kannalta, tulisiko Lahnasenkosken voimalaitokselle rakentaa kalatie, joka mahdollistaisi järvilohen nousun ja mahdollisen lisääntymisen Lahnasenkosken voimalaitoksen yläpuolella. Kalatien kannalta olennaista on, onko järvilohella pääsy Kangaskosken voimalaitokselle ja siitä

edelleen Lahnasenkosken laitokselle. Tämän suhteen olosuhteissa ja tiedoissa ei ole tapahtunut muutoksia vuodesta 2001. Muutoinkin rajavesikomission lausunnossa esitettyjen olosuhteiden muutosten vertaaminen vuoden 2001 hakemukseen ja päätökseen osoittavat, että olosuhteiden olennaisia muutoksia ei ole tapahtunut. On ilmeistä, että vuoden 2001 päätös olisi ollut sama, vaikka jo ennen tuon päätöksen tekemistä olisivat tapahtuneet kaikki ne olosuhteiden muutokset, joiden on esitetty tapahtuneen vuosina 2001–2011.

Todellisuudessa vuoden 2001 jälkeen on tapahtunut olennaisia muutoksia lähinnä viranomaisten käsityksissä ja asenteissa siitä, missä määrin toiminnanharjoittajien tulisi osallistua kalateiden rakentamiseen. Näihin käsityksiin eivät ole vaikuttaneet olosuhteet Hiitolanjoella, vaan muut seikat, esimerkiksi täsmentynyt asiaa koskeva oikeuskäytäntö (KHO 2004:98). Näiden vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentin kannalta merkityksettömien käsitysten ja asenteiden muutosten takia Lahnasenkosken kalatalousasiaa käsitellään nyt uudelleen.

Hiitolanjoki-yhdistys ry on esittänyt selityksessään huolen siitä, että nyt meneillään oleva prosessi olisi ainoa tapa saada kalatie Hiitolanjoelle. Tällaisen sinänsä ymmärrettävän huolen perusteella ei kuitenkaan voida sivuuttaa esimerkiksi perustuslain 21 §:n mukaisia oikeusturvan vaatimuksia ja tulkita vesilakia sen tavoitteiden ja tarkoituksen vastaisella tavalla.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

1. Korkein hallinto-oikeus on tutkinut asian. Valitus hylätään. Hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta ei muuteta.

Määräaika, jonka kuluessa Hiitolanjoen Voima Oy:n on tehtävä selvitys Ritakosken ja Kangaskosken voimalaitosten padot ohittavien kalateiden vaihtoehtoista, suunnitelmat kalateistä ja hakemukset kalateiden rakentamisesta Itä-Suomen aluehallintovirastolle pidennetään päättymään 31.12.2013.

Määräaika, jonka kuluessa Vantaan Energia Oy:n on tehtävä selvitys Lahnasenkosken voimalaitoksen padon ohittavan kalatien vaihtoehtoista, suunnitelma kalatiestä ja hakemus kalatien rakentamisesta Itä-Suomen aluehallintovirastolle, pidennetään päättymään 31.12.2013.

2. Hiitolanjoen Voima Oy:n oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva vaatimus hylätään.

Perustelut

1. Vesilain (264/1961) 2 luvun 22 §:n 4 momentin (88/2000) ensimmäisen virkkeen mukaan ympäristölupavirasto (nykyisin aluehallintovirasto) voi hakemuksesta muuttaa kalatalousvelvoitetta ja kalatalousmaksua koskevia määräyksiä, jos olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet. Toisen virkkeen mukaan kalataloudellisesti epätarkoituksenmukaiseksi osoittautunutta velvoitetta voidaan lisäksi tarkistaa, jos velvoitteen kalataloudellista tulosta voidaan parantaa sen toteuttamiskustannuksia olennaisesti lisäämättä.

Edellä mainitun vesilain kohdan muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 266/1984 vp) on 4 momentin lisäyksen (ensimmäisen virkkeen) perusteluna todettu muun muassa seuraavaa:

"Olosuhteet saattavat lupapäätöksen antamisen jälkeen muuttua. Kalanhoitovelvoite tai kalanhoitomaksu saattavat osoittautua ajan oloon epätarkoituksenmukaiseksi. Esimerkiksi kalatievelvoitteet eivät yleensä ole vastanneet tarkoitustaan. Lisäksi tutkimustieto ja teknistaloudelliset mahdollisuudet luovat edellytyksiä tarkoituksenmukaisten kalanhoitovelvoiteratkaisujen aikaansaamiseksi."

Vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentissa tai sen esitöissä ei ole määritelty vähimmäisaikaa olosuhteiden olennaiselle muutokselle, vaan kalatalousvelvoitetta ja kalatalousmaksua voidaan muuttaa aina, kun olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet. Vesilain nojalla annettu lupamääräysten tarkistamista koskeva päätös ei myöskään saa sellaista oikeusvoimaa, etteikö sitä voitaisi olosuhteiden olennaisen muutoksen perusteella tarkistaa tarvittaessa uudelleenkin.

Itä-Suomen ympäristölupavirasto on päätöksellään 31.8.2001, jonka Vaasan hallinto-oikeus on päätöksellään 1.8.2002 pysyttänyt, vesilain (264/1961) 2 luvun 22 §:n 3 ja 4 momentin sekä 22 c §:n nojalla kumonnut Viipurin lääninhallituksen 26.4.1939 antaman päätöksen istutusvelvoitemääräyksen osalta ja muuttanut 12.10.1912 annetun Lahnasenkosken voimalan lupapäätöksen 6) kohdan, 23.3.1933 annetun Ritakosken voimalaitoksen lupapäätöksen 6) kohdan sekä Itä-Suomen vesioikeuden 6.6.1991 antaman Kangaskosken voimalaitoksen lupapäätöksen C. 4) kohdan ja velvoittanut Kangaskosken, Ritakosken ja Lahnasenkosken voimalaitosten omistajan vuosittain maksamaan yhteisen 5 000 markan suuruisen kalatalousmaksun Kaakkois-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskuksen kalatalousyksikölle käytettäväksi kalakannan hoitoa tarkoittaviin toimenpiteisiin voimalaitosten vaikutusalueella Hiitolanjoessa.

Ympäristölupaviraston päätöksen perusteluiden mukaan muun muassa hakemuksessa selostetut Venäjän tasavallan puolella toteutetut nousueteiden poistamiset ovat mahdollistaneet Laatokan järvilohen ja taimenen nousun Suomen puolelle Kangaskosken voimalaitokselle saakka. Simpeleen tehtaiden tehostettu jätevesien käsittely on parantanut veden laatua.

Nyt puheena oleva hakemus perustuu siihen, että Kaakkois-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskus, Kaakkois-Suomen ympäristökeskus ja useat muut tahot ovat selvittäneet Hiitolanjoen vesistöalueen kalakantojen tilaa sekä Venäjän että Suomen puolella. Selvityksissä on havaittu Hiitolanjoen olevan merkittävä Laatokan järvilohen lisääntymisjoki. Suomessa järvilohia tavataan alkuperäisenä vain Vuoksen vesistössä ja Hiitolanjoessa. Hiitolanjoessa lisääntyy myös Laatokalle vaeltava järvitaimenkanta. Sivuvesistöissä ja todennäköisesti myös Hiitolanjoen pääuomassa on lisäksi paikallisia taimenkantoja. Laatokasta Hiitolanjokeen vaeltavan lohien ja taimenen luontainen lisääntyminen tapahtuu nykyisellään käytännössä kuitenkin kokonaan Venäjän puoleisella jokiosuudella, koska Suomen puolella kalojen nousun estävän Kangaskosken voimalaitospadon alapuolisella jokiosuudella on olemassa vain hyvin vähän lohien ja taimenen lisääntymiseen soveliaista koskipinta-alaa. Mikäli vaelluskalojen nousu ohi Kangaskosken, Lahnasenkosken ja Ritakosken voimalaitosten mahdollistettaisiin, kasvaisi Suomen puolella oleva lohien ja taimenen smolttituotantoon soveltuva koskipinta-ala nykyisestä 0,1 hehtaaria yli 2,75 hehtaariin. Hiitolanjoen ja sen sivuvesistöjen lohien tai taimenkantoja ei ole viljelykierrossa. Vuonna 2005 Kangaskosken alapuolella tavattiin runsaasti nousulohta, mikä näkyi paitsi kalastajien saaliissa myös saman vuoden keväänä kuoriutuneiden poikasten määrässä.

Edellisen kalatalousvelvoitteen tarkistamispäätöksen antamisen jälkeen tehtyjen selvitysten myötä Hiitolanjoen kalakantoja koskeva tietous on lisääntynyt merkittävästi viimeisen vuosikymmenen aikana. Selvityksissä on havaittu Hiitolanjoen olevan erittäin merkittävä Laatokan järvilohen lisääntymisjoki. Tämän vuoksi olosuhteiden on katsottava muuttuneen olennaisesti vuoden 2001 tilanteeseen verrattuna. Kangaskosken, Lahnasenkosken ja Ritakosken voimalaitoksille asetettua kalatalousmaksua on voitu muuttaa. Kalatalousmaksun lisäksi on asetettu selvitysvelvoite, joka koskee voimalaitosten patojen ohittavan kalatien vaihtoehtoja, suunnitelmaa kalatiestä ja kalatien rakentamista koskevan hakemuksen tekemistä Itä-Suomen aluehallintovirastolle. Selvityksen tekeminen on perusteltua sen arvioimiseksi, miten kalatalousvelvoitetta on mahdollisesti muutoin muutettava olosuhteiden olennaisen muuttumisen vuoksi. Selvityksen ja hakemuksen tekemiseen velvoittamisella ei siten ole vielä ratkaistu tulevan velvoitteen laajuutta ja sen sisältöä. Tässä vaiheessa velvoite on arvioitava riittäväksi ja oikeasuhtaiseksi olosuhteiden olennaiseen muutokseen verrattuna.

Tämän vuoksi ja kun otetaan huomioon korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksen muuttamiseen ei ole perusteita. Ajan kulumisen vuoksi hallinto-oikeuden päätöksessä asetettuja määräaikoja on kuitenkin pidennettävä.

2. Asian näin päättyessä ja kun otetaan huomioon hallintolainkäyttölain 74 §, Hiitolanjoen Voima Oy:lle ei ole määrättävä maksettavaksi korvausta oikeudenkäyntikuluista korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Kari Kuusiniemi

Sakari Vanhala

Hannu Ranta

Mika Seppälä (t)

Jukka Lindstedt

Mikael Hildén

Rauno Pääkkönen

Asian esittelijä,
esittelijäneuvos Tuulia Riikonen

Jakelu

Päätös

1. Hiitolanjoen Voima Oy, oikeudenkäyntimaksu 226 euroa
2. Vantaan Energia Oy, oikeudenkäyntimaksu 226 euroa

Jäljennös

Vaasan hallinto-oikeus
Yhteisen suomalais-venäläisen rajavesistöjen käyttökomission Suomen ryhmä
Hiitolanjoki-yhdistys ry
Rautjärven kalastusalue
Rautjärven kunnan ympäristönsuojeluviranomainen/Imatran seudun ympäristölautakunta
Itä-Suomen aluehallintovirasto, ympäristölupavastuualue
Rautjärven kunnanhallitus
Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, kalatalous-yksikkö
Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue
Etelä-Suomen aluehallintovirasto, ympäristölupavastuualue
Suomen ympäristökeskus
Maa- ja metsätalousministeriö
Ympäristöministeriö
Änkilän yhteisalueen osakaskunta